

«Παιδική ηλικία, παιδική εργασία.....». Διδακτικό σενάριο με χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική ενότητα των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας: «Η βιοπάλη-Το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου» της Α' Γυμνασίου»

Ελένη Γιαπή¹, Χρυσάνθη Παλάζη², Ιωάννα Τσαουσιδού³

¹Καθηγήτρια Φιλολόγος, επιμορφώτρια ΤΠΕ-Ε
elegiapi@gmail.com

²Καθηγήτρια Φιλολόγος, επιμορφώτρια ΤΠΕ-Ε
υπ. διδάκτωρ Παιδαγωγικής του Α.Π.Θ.
palazi@gmail.com

³Καθηγήτρια Φιλολόγος, επιμορφώτρια ΤΠΕ-Ε
itsaousidou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αποτελεί πρόταση για διδασκαλία της ενότητας «Η βιοπάλη-Το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου» των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου . Οι μαθητές, στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση , θα κληθούν να εντοπίσουν τις διάφορες μορφές του φαινομένου της παιδικής εργασίας στην κοινωνία μας σήμερα και παλαιότερα, μέσα από επίκαιρες και ποικίλες πηγές που θα βρουν σε έγκυρες και αξιόπιστες ιστοσελίδες , θα επισκεφτούν τους δικτυακούς τόπους διεθνών οργανισμών που αγωνίζονται για τα δικαιώματα του παιδιού, θα διαβάσουν λογοτεχνικά βιβλία με παρόμοιο θέμα. Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από την αναζήτηση στο διαδίκτυο, θα παράγουν πολυτροπικά κείμενα χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι ΤΠΕ και θα δημιουργήσουν μια θεματική ενότητα με τίτλο «Η παιδική εργασία σήμερα» σε σχολικό ιστολόγιο, δίνοντας την ευκαιρία και στους συμμαθητές τους να ενημερωθούν για αυτό το σημαντικό κοινωνικό ζήτημα αλλά και να παρουσιάσουν οι ίδιοι λογοτεχνικά και ενημερωτικά κείμενα που δημιούργησαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής αυτού του σεναρίου. Απώτερος στόχος είναι, μέσω της διερευνητικής μάθησης, η αποτελεσματικότερη διδασκαλία, η ανάπτυξη κριτικής σκέψης και πρωτοβουλίας , η διαμόρφωση υπεύθυνων στάσεων από τους μαθητές απέναντι σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: νεοελληνική λογοτεχνία, βιοπάλη, παιδική εργασία, επεξεργαστής κειμένου, αρχείο παρουσίασης, διαδίκτυο, ιστολόγιο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σκεπτικό αυτού του σεναρίου, που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στην Α' Γυμνασίου, είναι να ενημερώσει τα παιδιά, όσο πιο έγκυρα και υπεύθυνα γίνεται, για το κοινωνικό φαινόμενο της παιδικής εργασίας. Το ζήτημα παρουσιάζεται μέσα από ειδησεογραφικά κείμενα, έρευνες και παράλληλα καταδεικνύεται η θεματική σχέση του με συγκεκριμένα λογοτεχνικά κείμενα. Το φαινόμενο της εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις σήμερα και πιστεύουμε ότι η υπεύθυνη ενημέρωση είναι ένα βήμα προς τη συνειδητοποίηση του μεγέθους του κοινωνικού αυτού ζητήματος. Επιπλέον, επειδή ελλοχεύει ο κίνδυνος της αδιαφορίας μπροστά σε ένα φαινόμενο που επηρεάζει την ανθρωπιά και την αξιοπρέπειά μας, καθώς παιδιά που εργάζονται σε ποικίλες εργασίες υπάρχουν πολλά γύρω μας, καθημερινά ακούμε ειδήσεις και διαβάζουμε έρευνες για την παιδική εκμετάλλευση που παίρνει ιδιαίτερα επικίνδυνες μορφές, κρίνεται επιβεβλημένη η ενασχόληση με αυτό το θέμα (Ρηγίνος 1995). Όλες οι μορφές της παιδικής εκμετάλλευσης δεν θα αναφερθούν εδώ, παρά μόνο αυτές που εμπειρικά γνωρίζουμε όλοι.

Οι μαθητές θα εργαστούν με άρθρα από κόμβους με έγκυρο υλικό, αρχεία εφημερίδων, ιστοσελίδες διεθνών οργανώσεων. (Σε περιπτώσεις αργής σύνδεσης με το διαδίκτυο προτείνεται να προηγηθεί η συγκέντρωση των άρθρων των εφημερίδων σε φάκελο αρχείων στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή).

Γενικός στόχος:

Επιδιώκεται με αφορμή τα αποσπάσματα από λογοτεχνικά βιβλία του σχολικού εγχειριδίου, τους γνωστικούς στόχους που τίθενται από το αναλυτικό πρόγραμμα και τις δραστηριότητες που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο, να παρουσιαστεί το φαινόμενο στις πραγματικές του διαστάσεις και να συσχετιστεί με τη λογοτεχνική του αποτύπωση σε συγκεκριμένα μυθιστορήματα, κάνοντας φανερή τη σχέση της λογοτεχνίας με τη ζωή.

Έτσι θα είναι δυνατό να επιτευχθούν οι παρακάτω **ειδικοί στόχοι**:

- Η κατάδειξη των διαφορετικών μορφών του προβλήματος της εκμετάλλευσης των παιδιών μέσω της εργασίας
 - Η κατάδειξη των συνθηκών που δημιουργούν το φαινόμενο
 - Η συνειδητοποίηση ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο για το οποίο ευθυνόμαστε λίγο ως πολύ όλοι μας και η ευαισθητοποίηση για την αντιμετώπισή του
 - Η συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού, η ευαισθητοποίηση και η απαλλαγή από στερεότυπες αντιλήψεις που αφορούν κοινωνικές ομάδες (τσιγγανόπαιδες, ορφανά κορίτσια)
 - Η καλλιέργεια της ευαισθησίας και της ανθρωπιάς των παιδιών
- Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται σε επίπεδο γνώσεων
- Να έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικά είδη που αναφέρονται στο θέμα

- Να συγκρίνουν διαφορετικά κειμενικά είδη και να κατανοήσουν τη λειτουργία τους
 - Να εντοπίσουν τους τρόπους με τους οποίους η λογοτεχνική γλώσσα αποκαλύπτει τις διαθέσεις, τις αγωνίες και τις επιθυμίες των ανθρώπων
 - Να παράγουν γραπτό λόγο ακολουθώντας τις «κειμενικές συμβάσεις» συγκεκριμένων ειδών

Επιδιώκεται τα παιδιά να κατακτήσουν δεξιότητες όπως:

 - Άσκηση κριτικής ικανότητας και διερευνητικής οπτικής στα προς ανάγνωση κείμενα από τις ιστοσελίδες.
 - Ανάπτυξη αφαιρετικής ικανότητας, εντοπίζοντας τα σημαντικότερα στοιχεία και παρουσιάζοντάς τα επιγραμματικά χρησιμοποιώντας κάποιο λογισμικό παρουσίασης διαφανειών
 - Άσκηση στην έκφραση γνώμης πάνω στον καμβά ενός συγκεκριμένου κειμενικού είδους
 - Προβληματισμός πάνω στο κοινωνικό πρόβλημα που θέτουν τα βιβλία με τη συνδρομή και των κειμένων που έχουν διαβάσει και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης (Ματσαγγούρας 2002)
 - Συζήτηση για την σκοπιά που επιλέγει ο κάθε συγγραφέας να παρουσιάσει το κοινωνικό πρόβλημα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Συμβατότητα με το ΔΕΠΠΣ

Το περιεχόμενο του διδακτικού σεναρίου είναι απόλυτα συμβατό με το Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για τα κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, καθώς οι στόχοι που τίθενται είναι κοινοί.

Προϋποθέσεις υλοποίησης – προαπαιτούμενος γνώσεις:

Από τους μαθητές απαιτούνται βασικές δεξιότητες χρήσης του Η/Υ (στοιχειώδεις γνώσεις επεξεργασίας κειμένου και δημιουργίας αρχείου παρουσίασης) και δυνατότητα χρήσης ενός προγράμματος δικτυακής περιήγησης.

Οργάνωση της διδασκαλίας-μεθοδολογία:

Χρόνος υλοποίησης: Για τη διδακτική πρόταση εκτιμάται ότι θα χρειαστούν 6-7 ώρες, εκ των οποίων η 1 θα αφιερωθεί στην ανάγνωση των κειμένων από το σχολικό εγχειρίδιο και στη συζήτηση θεμάτων σχετικών με το ζήτημα, οι 3-4 θα αφορούν τις δραστηριότητες αναζήτησης, συμπλήρωσης των φύλλων εργασίας και οι άλλες 2 ώρες θα αφιερωθούν στην παρουσίαση των συμπερασμάτων από τις ομάδες σε ολομέλεια.

α. φάση: στην αίθουσα της τάξης τους (1 ώρα)

- Προηγείται ανάγνωση των κειμένων του σχολικού εγχειριδίου (Άντον Τσέχωφ, «Ο Βάνκας», Τέλλου Άγρα, «Το ξανθό παιδί» και Νικηφόρου Βρεττάκου, «Το παιδί με τα σπίρτα»)

- Όλη η τάξη συζητά και προβληματίζεται γύρω από τα θεματικά κέντρα:

1. παιδική εργασία και εκμετάλλευση των παιδιών
2. τα ατομικά δικαιώματα των παιδιών
3. στέρηση του δικαιώματος μόρφωσης
4. στερεότυπες αντιλήψεις (κοινωνικές ομάδες: γυναίκες, τσιγγανόπαιδες)

β. φάση: στην αίθουσα πληροφορικής (2-4 ώρες)

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες από 2-3 μαθητές ανάλογα με το αριθμό των μαθητών στο τμήμα και τον αριθμό των διαθέσιμων υπολογιστών. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει στο σπίτι ένα από τα τρία βιβλία που της έχουν ήδη δοθεί (ένα αντίτυπο για κάθε παιδί). Αναλαμβάνουν να εργαστούν στον υπολογιστή με οδηγό το φύλλο εργασίας που τους έχει δοθεί (Κανάκης, 1986 και Κασκαντάμη, 2001). Πρέπει να τονιστεί πως σε περίπτωση που το σχολείο διαθέτει αργή σύνδεση στο διαδίκτυο είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί ένας φάκελος αρχείων που θα τοποθετηθεί στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή με τα κείμενα που χρειάζεται κάθε ομάδα, για να μην χαθεί χρόνος με το «κατέβασμα» των αρχείων από το διαδίκτυο.

Επιχειρείται να ακολουθηθεί η αποκαλυπτική – διερευνητική πορεία στη μελέτη. Οι μαθητές μελετούν τα αντίστοιχα άρθρα και δημιουργούν ένα αρχείο παρουσίασης ή ένα κείμενο στον επεξεργαστή κειμένου, εξασκούμενοι στην κατανόηση, στην αφαίρεση, στην επιλογή, την αξιολόγηση και την ανασύνθεση των πληροφοριών. Χρησιμοποιώντας τα προγράμματα του υπολογιστή αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από τη χρήση του, τις δυνατότητες δημιουργίας πολυτροπικού κειμένου (Χοντολίδου, 1999), συνεργάζονται, επικοινωνούν, ανταλλάσσουν απόψεις, διαμορφώνουν άποψη για τα αίτια του ζητήματος, την εξάπλωσή του, τις προσπάθειες επίλυσής του και καλούνται να επιχειρηματολογήσουν για τις απόψεις τους (Κουτσογιάννης, 2000). Έτσι η μάθηση γίνεται μια διαδικασία αφαίρεσης και κατηγοριοποίησης. Η συνεργατική - βιωματική προσέγγιση υλοποιείται μέσα από την εργασία σε ομάδες 2-3 ατόμων (Papert, 1991) και την ανάληψη ρόλων από τους μαθητές, που δίνει προσωπικό νόημα στην αναζήτηση της γνώσης, σύμφωνα με τις αρχές του «εποικοδομισμού» (Vygotsky, 1934/1988).

Οι διδακτικές προσεγγίσεις που θα χρησιμοποιηθούν είναι καταρχήν η διερευνητική και η εποικοδομιστική, καθώς οι μαθητές οδηγούνται να αναζητήσουν στοιχεία σε έγκυρες ψηφιακές πηγές, με σκοπό να πραγματώσουν συγκεκριμένους στόχους. Συνεργαζόμενοι σε ομάδες – ομαδοσυνεργατικά (Ματσαγούρας 1990 και Βούρος 2005)– παράγουν γραπτό και προφορικό λόγο (φύλλα εργασίας-παρουσίαση), ενώ οι δραστηριότητες δημιουργίας αρχείων κειμένου, αρχείων παρουσίασης προάγουν την κατανόηση των νέων γνώσεων καθώς προϋποθέτουν εξάσκηση στην πύκνωση του κειμένου και εντοπισμό των ουσιωδών σημείων του. Επιπλέον συγκρίνοντας διαφορετικά κειμενικά είδη και κατανοώντας τις διαφορές στο ύφος και στον τρόπο που λειτουργούν, επιτυγχάνεται η βαθύτερη κατανόηση

του λογοτεχνικού κειμένου (Αποστολίδου, Καπλάνη&Χοντολίδου, 2000 και Αποστολίδου&Χοντολίδου, 2006) .

γ.φάση: στην αίθουσα της τάξης τους (2 ώρες)

Κάθε ομάδα θα κληθεί να παράγει γραπτό λόγο ακολουθώντας τους κανόνες συγκεκριμένων κειμενικών ειδών , αναλαμβάνοντας ρόλους, δημιουργώντας κείμενο με συνοχή, λογικά επιχειρήματα, που θα πρέπει να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένα επικοινωνιακά πλαίσια. Σκοπός είναι η δραστηριοποίηση των μαθητών και η ενεργητική συμμετοχή τους, η συνειδητή προσοχή, η βαθύτερη κατανόηση και η συνεργατική μάθηση.

Ο ρόλος των διδασκόντων: ο ρόλος του καθηγητή είναι καθοδηγητικός και υποστηρικτικός στα διάφορα στάδια της εφαρμογής του σεναρίου, δίνοντας σε κάθε ομάδα εξηγήσεις, βοήθεια και υποστήριξη τόσο σε θέματα τεχνικής φύσης όσο και σε θέματα διεκπεραίωσης των εργασιών που ορίζονται στα φύλλα εργασίας.

Υποστηρίζει διακριτικά τη διαδικασία αναζήτησης, επεξεργασίας, συστηματοποίησης και δόμησης της νέας γνώσης (Νικολαΐδου&Γιακουμάτου, 2001, Παπανικολάου&Γρηγοριάδου, 2005), διευκολύνοντας- όταν χρειάζεται- την εργασία των ομάδων για να μπορέσουν μέσα στα καθορισμένα όρια να ολοκληρώσουν την προσπάθειά τους.

Ο ρόλος των μαθητών: οι μαθητές καλούνται να προσαρμοστούν σε ένα διαφορετικό χώρο, τρόπο και μέθοδο διδακτικής προσέγγισης που προϋποθέτει αποδοχή κάποιων κανόνων καλής συνεργασίας, ανάπτυξη διαλόγου και αλληλοϋποστήριξη του συμμαθητή-συνεργάτη για την αποτελεσματικότερη επίτευξη μιας δραστηριότητας που έχει το χαρακτήρα όχι προσωπικής αλλά ομαδικής εργασίας.

Οι συγγραφική παραγωγή των μαθητών, η οποία θα προκύψει ως αποτέλεσμα δραστηριοτήτων καταγραμμένων σε φύλλα εργασίας, θα αφορά:

- τη δημιουργία αρχείων κειμένου
- τη δημιουργία αρχείων παρουσίασης
- τη παραγωγή κειμένου που θα έχει τη μορφή άρθρου ή λογοτεχνικού κειμένου για ανάρτηση στο σχολικό ιστολόγιο ή στη σχολική ιστοσελίδα

Αναλυτική παρουσίαση της πορείας εργασίας

Τα παιδιά χωρίζονται σε τρεις ομάδες.

Πρώτη ομάδα

1.Στο σπίτι: Δίνονται στην ομάδα αντίτυπα όσα και τα παιδιά, του βιβλίου «Σοφία» της Ζ. Σαρή, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1994. Αφού ολοκληρωθεί η ανάγνωση του βιβλίου:

2.Στο σχολείο:

2-3 ώρες στο εργαστήριο των Η/Υ

Οι μαθητές επισκέπτονται συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους :

<http://inegsee.gr/enimerwsi-35-doc.4.htm>

<http://www.unicef.gr/reports>

http://eglima.wordpress.com/2007/02/03/spiridula_1

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/studies/discourse/2_1_3/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/discourse/2_1_3/index.html)

α) Αφού μελετήσουν το άρθρο που θα βρουν στην πρώτη διεύθυνση, τους ζητείται να παρουσιάσουν σε ένα άρθρο έως 130-150 λέξεις, το γεγονός ότι το φαινόμενο της παιδικής εργασίας δεν εμφανίζεται μόνο στις φτωχές και υπανάπτυκτες χώρες αλλά και στις λεγόμενες αναπτυγμένες. Το άρθρο θα αναρτηθεί στο σχολικό ιστολόγιο. Διαβάζοντας το άρθρο τα παιδιά θα πληροφορηθούν επίσης, ότι το φαινόμενο παρουσιάζεται και στην Ελλάδα.

β) Επισκεπτόμενοι τη δεύτερη διεύθυνση και μελετώντας το άρθρο, θα μπορέσουν να θέσουν το ζήτημα και τη λύση του σε ρεαλιστική βάση. Θα δοθεί, επίσης, η ευκαιρία στους μαθητές να συνδέσουν το φαινόμενο με την κοινωνική ανισότητα και τη φτώχεια και να κατανοήσουν τις αιτίες της διάδοσής του. Θα δημιουργήσουν ένα κείμενο στον επεξεργαστή κειμένου που θα το αναρτήσουν στο σχολικό ιστολόγιο για να ενημερώσουν τους συμμαθητές τους για όλα όσα πληροφορήθηκαν από το άρθρο (Σολωμονίδου, 2001&2006, Ράπτης&Ράπτη, 1999/2003).

γ) Στην τρίτη διεύθυνση θα πληροφορηθούν το έγκλημα εις βάρος της Σπυριδούλας, διαβάζοντας ένα ειδησεογραφικό κείμενο. (Το κείμενο μπορεί να δοθεί και ως υπερκείμενο, αφού αφαιρεθούν οι ανατριχιαστικές φωτογραφίες).

δ) Θα μελετήσουν με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του καθηγητή, τα χαρακτηριστικά της αφήγησης από το άρθρο του Πολίτη στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (είδη της αφήγησης, χρονικοί δείκτες της αφήγησης και χρονική αλληλουχία των μερών της), προσπαθώντας να εντοπίσουν τα στοιχεία αυτά στην ενσωματωμένη διήγηση με θέμα ανάλογο με αυτό της ιστορίας της Σπυριδούλας στο μυθιστόρημα και να βρουν τις διαφορές της με το ειδησεογραφικό κείμενο. Τα αποτελέσματα θα τα παρουσιάσουν σε ένα αρχείο παρουσίασης, για να ενημερώσουν τους συμμαθητές τους για τις διαφορές της μυθιστορηματικής αφήγησης και της ειδησεογραφίας.

ε) Συζητούν για την ανατροπή που περιέχει βιβλίο και τα στάδιά της.

Μελετούν επίσης ένα θεατρικό κείμενο που τους δίνεται στην τάξη και καταλήγουν σε συμπεράσματα για τις συμβάσεις του είδους και τον τρόπο γραφής του.

Καλούνται να δημιουργήσουν έναν δραματοποιημένο διάλογο στον επεξεργαστή κειμένου που να διαπραγματεύεται τρία από τα θέματα που θίγονται στο βιβλίο όπως λ. χ. η συζήτηση και οι σκέψεις των ενηλίκων για την υπηρέτρια που εξυπηρετεί την οικογένεια, η συνηθισμένη υποκριτική συμπεριφορά των ενηλίκων που είχαν υπηρέτριες στο σπίτι, ο διαφορετικός τρόπος αντιμετώπισης μιας παρόμοιας περίπτωσης σε ρεαλιστικά πλαίσια. Ο

θεατρικός διάλογος που θα δημιουργήσουν, οργανωμένος ως θεατρικό κείμενο, θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα ή το ιστολόγιο του σχολείου ως λογοτεχνική παραγωγή των μαθητών.

Δεύτερη ομάδα

1. Στο σπίτι: Δίνονται στην ομάδα αντίτυπα όσα και τα παιδιά, του βιβλίου **Ικμπάλ- ένα παιδί ενάντια στην παιδική εργασία** του Φραντσέσκο Ντ' Άνταμο, μετάφραση Βασιλική Νίκα, Πατάκης, Αθήνα, 2003. Αφού ολοκληρωθεί η ανάγνωση του βιβλίου:

2. Στο σχολείο:

2-3 ώρες στο εργαστήριο των Η/Υ

Οι μαθητές επισκέπτονται συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους :

α. Διαβάζουν από το site της Unicef:

<http://www.unicef.gr/symbs.php>

τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.

http://www.unicef.gr/reports/inform/info_b1.php

την «παιδική εργασία», με στοιχεία από όλο τον κόσμο.

<http://www.unicef.gr/reports/exploit.php>

την έρευνα στην Ελλάδα για την παιδική εκμετάλλευση.

β. Δημιουργούν ένα αρχείο παρουσίασης όπου θα επισημαίνονται τα κυριότερα σημεία, εστιασμένα σε 3 θεματικές ενότητες:

- Οι τέσσερις κατηγορίες δικαιωμάτων του παιδιού
- Αριθμητικά δεδομένα για την παιδική εργασία στον κόσμο
- Η κατάσταση στην Ελλάδα μέσα από έρευνα

γ. Μεταβαίνουν στην ιστοσελίδα:

http://www.tovima.gr/print_article.php?e=B&f=12503&m=A15&aa=3 με

τίτλο

« Παγκοσμιοποίηση των παιδιών» του Βασίλη Μουλόπουλου. Διαβάζουν το άρθρο και συγκρίνουν τα δύο κειμενικά είδη (άρθρο και διήγημα) ως προς τα μέσα έκφρασης και την ένταση του συναισθήματος που προκαλούν .

δ. Δίνεται στους μαθητές φωτοτυπία από το σχολικό εγχειρίδιο «Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων» για το ημερολόγιο (σελ.78-79), τους ζητείται να μπουν στη θέση ενός ήρωα του βιβλίου και να γράψουν μια σελίδα ημερολογίου η οποία θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα ή στο ιστολόγιο του σχολείου.

ε. Γράφουν ένα διαφορετικό τέλος για το βιβλίο.

Τρίτη ομάδα

1. Στο σπίτι: τα παιδιά διαβάζουν το βιβλίο της Νίτσας Τζώρτζογλου, *τα σοφεράκια*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1997. Αφού ολοκληρωθεί η ανάγνωση του βιβλίου:

1. Στο σχολείο:

2-3 ώρες στο εργαστήριο των Η/Υ

Οι μαθητές επισκέπτονται συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους :

α. ακούνε το τραγούδι του Τζίμη Πανούση (Είμαι γυφτάκι <http://www.youtube.com/watch?v=dgy62xCARnw>) και παράλληλα διαβάζουν από φωτοτυπία τα λόγια του τραγουδιού.

β. γίνεται συζήτηση με τα παιδιά πάνω σε 3 θεματικά κέντρα:

- εκμετάλλευση των τσιγγανόπαιδων μέσω της υποχρεωτικής εργασίας
- στέρηση του δικαιώματος μόρφωσης
- στερεότυπες κοινωνικές αντιλήψεις για ορισμένες κοινωνικές ομάδες

Με αυτό το σκεπτικό τα παιδιά στη συνέχεια θα δουλέψουν με βάση το υλικό του φύλλου εργασίας με:

1. κείμενα ιστοσελίδων

• http://news.kathimerini.gr/4dcgj/w_articles_ell_2_13/06/2003_66510 με τίτλο «50.000 μικροί βιοπαλαιστές στην Ελλάδα» της Αλεξάνδρας Κασσίμη

• http://tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=13549&m=A39&aa=1 με τίτλο «Πού πήγαν τα παιδιά των φαναριών» του Τάσου Τέλλογλου

• <http://www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/06/fakelos/roma/06-2.htm> με τίτλο «Οι σκηνίτες τσιγγάνοι» του Παναγιώτη Σαμπάνη στην ηλεκτρονική Επιθεώρηση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

• http://tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=13820&m=A46&aa=1 με τίτλο «Από τα φανάρια στα θρανία» της Ρομίνας Ξυδά

όπου τους ζητείται να κατανοήσουν και να παρουσιάσουν σε αρχείο παρουσίασης τα κυριότερα σημεία που αφορούν:

- α. στην έκταση του προβλήματος των παιδιών των φαναριών στην Ελλάδα
- β. στις κοινωνικές διαστάσεις του προβλήματος
- γ. στις προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος

2. το κείμενο του εξωσχολικού βιβλίου,

συσχετίζοντάς το με άλλες πηγές πληροφόρησης αναφορικά με τα κοινωνικά ζητήματα που θίγει (δυσκολίες στην καθημερινή διαβίωση των τσιγγάνων, οικονομικά προβλήματα, διαφορετικό σύστημα αξιών, αποκλεισμός των παιδιών από τη μόρφωση λόγω εξαναγκασμού από τους ενήλικες σε εργασία, διαφορετική αντιμετώπιση των παιδιών στην οικογένεια με βάση το φύλλο, φαινόμενα εκδήλωσης κοινωνικού ρατσισμού εις βάρος τους, ανάπτυξη συναισθημάτων φιλίας και έρωτα ανάμεσα σε παιδιά διαφορετικών εθνοτήτων).

Η δουλειά των παιδιών σε σχέση με το βιβλίο θα εστιάσει σε δραστηριότητες που αφορούν:

α. συγγραφή κειμένου βιβλιοπαρουσίασης

β. συγγραφή κειμένου περιγραφής που θα προκύψει από τη σύγκριση δύο διαφορετικών πηγών (απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη και αφηγηματικό κείμενο)

γ. δημιουργία αρχείου παρουσίασης με φωτογραφικό υλικό και λεζάντες

δ. συγγραφή επιστολής που θα απευθύνεται σε συνομηλίκους.

Τελική φάση και για τις τρεις ομάδες (2 ώρες)

Οι μαθητές ενημερώνουν τους συμμαθητές τους για το περιεχόμενο των βιβλίων που διάβασαν, παρουσιάζουν τα αρχεία παρουσίασης και τα άρθρα που δημιούργησαν και διαβάζουν επιλεγμένα αποσπάσματα. Συζητούν για τα θέματα με αφορμή τα οποία προβληματίστηκαν, ερεύνησαν και δημιούργησαν κείμενα. Στο τέλος παρουσιάζουν τα κείμενα που δημιούργησαν στην τελευταία δραστηριότητα του φύλλου εργασίας. Τα φύλλα εργασίας είναι διαφορετικά για κάθε ομάδα και έχουν δημιουργηθεί με βάση το σκεπτικό των στόχων και το βιβλιογραφικό υλικό από τις διαδικτυακές πηγές που αναφέρονται ανά ομάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. D'Adamo, Francesco (2001/2005), *Ικμπάλ-ένα παιδί ενάντια στην παιδική εργασία* /μετ. Βασιλική Νίκα, Αθήνα: Πατάκης
2. Papert, Seymour (1991), *Νοητικές θύελλες*/μετ. Αίγλη Σταματίου, Αθήνα: Οδυσσέας
3. Vygotsky, Lev (1934/1988), *Σκέψη και Γλώσσα*, Αθήνα: Γνώση
4. Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου (2006), " *Λογοτεχνία και Εκπαίδευση*", Αθήνα: Τυπωθήτω
5. Αποστολίδου, Β., Καπλάνη, Β. & Ε. Χοντολίδου (2000), " *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο*", Αθήνα: Τυπωθήτω
6. Βούρος, Γεώργιος (2005), <<Συνεργατική δράση και μάθηση: ζητήματα, συστήματα και τάσεις>>, στο Ρετάλης, Σ., (επιμ.). " *Οι προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*", Αθήνα: Καστανιώτης, 155-179
7. Κανάκης, Ιωάννης (1986), *Διδασκαλία και Μάθηση με Σύγχρονα Μέσα Επικοινωνίας*, Αθήνα: Γρηγόρη
8. Κασκαντάμη, Μαρία (2001), *Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία*, Αθήνα: Καστανιώτης
9. Κουτσογιάννης Δημήτριος, (2000). Το διαδίκτυο ως διεθνής χώρος πρακτικής γραμματισμού, στο *Γλωσσικός Υπολογιστής*, Περιοδική έκδοση Του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη Γλώσσα και τη Γλωσσική αγωγή, Τομ 2, τευχ.1-2 σ. 239-248, Θεσσαλονίκη
10. Μασσαγγούρας, Ηλίας (1990), *Ομαδοκεντρική Διδασκαλία και Μάθηση: Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας κατά Ομάδες*, Αθήνα: Γρηγόρη
11. Μασσαγγούρας, Ηλίας (2002), *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιοκρατική Αναπλαισίωση και Σχέδια εργασίας*, Αθήνα: Γρηγόρη
12. Νικολαΐδου Σ. & Τ. Γιακουμάτου (2001), *Διαδίκτυο και Διδασκαλία*, Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους, Αθήνα: Κέδρος
13. Παπανικολάου, Κ. & Μ. Γρηγοριάδου (2005), <<Η συμβολή του διαδικτύου στην ανανέωση των εκπαιδευτικών πρακτικών στην

- τριτοβάθμια εκπαίδευση>>, Θέματα στην Εκπαίδευση, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 6 (1), 23-57
14. Ράπτης, Α. & Α. Ράπτη (1999/2003), *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας* (τόμοι Α'-Β'), Αθήνα: εκδ. των συγγραφέων
 15. Ρηγίνος, Μιχάλης (1995), *Μορφές παιδικής εργασίας στη βιομηχανία-βιοτεχνία 1870-1940*, Αθήνα: Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας
 16. Σαρή Ζωρζ (1999), *Σοφία*, Αθήνα: Πατάκη
 17. Σολωμονίδου, Χριστίνα (2001), *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Υπολογιστές και μάθηση στην Κοινωνία της Γνώσης*, Θεσσαλονίκη: Κώδικας
 18. Σολωμονίδου, Χριστίνα (2006), *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία, Επικοινωνιακός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*, Αθήνα: Μεταίχμιο
 19. Τζώρτζογλου Νίτσα (1998), *Τα σοφεράκια*, Αθήνα: Πατάκη
 20. Χοντολίδου, Ελένη (1999), *Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας, στο Γλωσσικός Υπολογιστής, Περιοδική έκδοση Του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη Γλώσσα και τη Γλωσσική αγωγή, Τομ 1, τευχ.1, σ. 115-118*, Θεσσαλονίκη